

کتاب سه تار

فرهود صفرزاده

www.ketab.ir

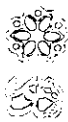

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهر

تهران ۱۳۹۲

فهرست نویسی پیش از انتشار

- سرشناسه : صفرزاده، فرهود ۱۳۴۸-
عنوان و نام پدیدآور : کتاب سه تار/ فرهود صفرزاده
مشخصات نشر : تهران: ماهور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص؛ مصور
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : سه تار
موضوع : سه تار زنان
رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ ۷ص ۹س/ ML۹۲۷
رده بندی دیویی : ۷۸۴/۱۹۲
شماره ی کتاب شناسی ملی : ۲۶۳۳۹۳۶

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران، پل چوبی، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کدپستی ۱۶۱۱۹، صندوق پستی ۴۷۷-۱۹۵۷۵

تلفن: ۷۷۶۰۱۰۲۰ فکس: ۷۷۵۰۶۵۵۳

www.mahoor.com info@mahoor.com

کتاب سه‌تار

فرهود صفرزاده

ویراستار: محمد افتخاری

طرح روی جلد: یگانه رحمانیان

(با استفاده از تصویر سه‌تار احمد عبادی که در موزه‌ی موسیقی نگهداری می‌شود)

طرح‌های متن: محسن ذاکری قادی، مریم خالقی یزدی

صفحه‌آرا: سمانه سرافراز

چاپ اول: ۱۳۹۲

تعداد: ۲۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: کارا

چاپ و صحافی: هنراشکان

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۳۶-۴ ISBN: 978-964-8772-36-4

فهرست مطالب

۱۳	یادداشت
۱۵	۱. کلیات
۱۷	ساز زهی - زخمه‌ای
۱۷	نوا نندگی
۱۷	وجه تسمیه
۱۸	صدای گرم
۱۸	ساز درون‌گرا
۱۸	گستره‌ی کاربرد
۱۸	هم‌نوازی
۱۹	اندازه
۱۹	خرید و نگهداری
۱۹	یادگیری
۲۱	۲. پیشینه‌ی سه‌تار
۲۳	پیشینه
۲۳	سیم مشتاق
۲۳	دوره‌ی قاجار
۲۳	سیم‌های فلزی
۲۴	رپر توار
۲۴	ضبط صدا
۲۴	تحولات
۲۵	سه‌تار امروزی
۲۷	۳. تهیه‌ی سه‌تار
۲۹	سه‌تار من
۲۹	سه‌تار مناسب

۲۹	انواع سه تار
۳۰	سه تار تزیینی
۳۰	سه تار مشقی
۳۰	سه تار بالینی
۳۰	سه تار حرفه‌ای
۳۰	قدم به قدم
۳۰	مُهر
۳۱	شاخص‌های شناخت
۳۲	کهنگی و فرسودگی
۳۲	چپ دست‌ها
۳۳	۴. ساختمان سه تار
۳۵	اجزای سه تار
۳۵	صفحه
۳۶	تَرک‌ها یا تَرک‌ها (کاسه یا جعبه‌ی صوتی)
۳۷	سیم‌گیر
۳۸	دسته
۳۸	خَرک
۳۹	شیطانک
۴۰	گوشی‌ها
۴۱	سیم‌ها
۴۱	پرده‌ها
۴۳	۵. نگهداری سه تار
۴۵	مراقبت عمومی
۴۵	کیس و کاور
۴۵	انواع کیس
۴۵	استقرار سه تار
۴۶	افقی

۴۶	عمودی
۴۶	آویخته
۴۶	پوشیده
۴۶	حمل سه تار
۴۶	مسافرت
۴۷	عوامل محیطی
۴۷	رطوبت
۴۷	دما
۴۷	نور خورشید
۴۷	حشرات
۴۸	شست و شوی دست‌ها
۴۸	نظافت سه تار
۴۸	امانت
۴۸	مرخصی
۴۹	حفاظت اجزای سه تار
۴۹	کاسه و دسته
۴۹	سیم‌گیر
۴۹	خَرک
۵۰	گوشی‌ها
۵۰	سیم‌ها
۵۲	پرده‌ها
۵۵	۶. لوازم جنبی سه تار
۵۷	سوهان
۵۸	مضارب انگشتی
۵۸	کیس
۵۹	دیپازن
۵۹	مِترونوم

۶۰	تیونر
۶۰	سه کاره
۶۱	پویشتر (پایه نوت)
۶۱	زیرپایی
۶۱	استند (پایه ی ساز)

۷. انواع سه تار و چند ساز هم خانواده

۶۵	سه تار یک تنگه
۶۵	سه تار نژ که ای
۶۶	سه تار کتابی
۶۶	سه تار کشویی
۶۷	سه تار کدویی
۶۷	سه تار جوزه
۶۸	سه تار عصایی
۶۸	سه تار کاسه بزرگ
۶۹	سه تار کاسه کوچک
۶۹	سه تار پوستی
۶۹	شورانگیز
۷۰	بم سه تار
۷۰	تنبور
۷۰	تار
۷۱	سی تار

۸. نوازندگی سه تار

۷۵	چهار اصل کلی
۷۵	نام گذاری انگشت ها
۷۵	شماره گذاری انگشت ها
۷۶	مضرب
۷۷	دست راست
۷۸	دست چپ

۷۹	ارگونومی
۷۹	ارگونومی سه تار
۷۹	ارگونومی صندلی
۸۰	ارگونومی زیرپایی
۸۰	ارگونومی پویتر (پایه نث)
۸۰	حالت بدن
۸۲	کوک
۸۲	کوک کردن سه تار
۸۳	عوامل مؤثر در کوک
۸۳	کوک های سه تار
۸۴	چپ کوک و راست کوک
۸۵	پرده شناسی
۸۹	پرده های سه لا و چهار لا
۹۰	تقسیم بندی دسته
۹۰	گستره ی صوتی
۹۱	۹. نوازندگان سه تار
۹۳	نوازندگان
۹۴	میرزا محمد تربتی خراسانی، مشهور به مشتاق علی شاه
۹۵	میرزا عبدالله فراهانی
۹۶	حسین هنگ آفرین
۹۶	غلامحسین درویش، مشهور به درویش خان
۹۷	مهدی صلحی، مشهور به منتظم الحکما
۹۸	موسی معروفی
۹۹	یوسف فروتن
۱۰۰	سعید هرمزی
۱۰۰	ارسلان درگاهی
۱۰۱	ابوالحسن صبا
۱۰۲	احمد عبادی

۱۰۳.....	نصرالله زرّین پنجه.....
۱۰۵.....	۱۰. سازندگان سه تار.....
۱۰۷.....	سه تار سازان.....
۱۰۷.....	یحیی قدیم.....
۱۰۸.....	حاج طاهر.....
۱۰۸.....	استاد فرج الله.....
۱۰۹.....	سمید جلال.....
۱۰۹.....	ملکّم دانیالان.....
۱۰۹.....	علیه محمد صفایی.....
۱۱۰.....	عباس صنعت.....
۱۱۰.....	جعفر صنعت.....
۱۱۱.....	ابوالقاسم اعظمادی، مشهور به مفتّح.....
۱۱۱.....	رمضانعلی شاهرخ.....
۱۱۲.....	محمد نوایی، مشهور به عشقی.....
۱۱۲.....	محمد مهدی کمالیان.....
۱۱۳.....	محمود حکیم هاشمی، مشهور به هاشمی.....
۱۱۵.....	۱۱. تمرین.....
۱۱۷.....	مشقّ قدما.....
۱۱۷.....	حرارت شعله.....
۱۱۸.....	سن و سال.....
۱۱۸.....	تمرین.....
۱۱۸.....	استراحت.....
۱۱۸.....	گوش کردن انتقادی.....
۱۱۹.....	تکنیک.....
۱۲۱.....	نمایه.....

یادداشت

کتاب سه‌تار کتابی است مختصر که امیدوارم مفید هم باشد. ایده‌ی نگارش و انتشار این کتاب کمی بعد از زمانی که نوازندگی سه‌تار را شروع کردم به فکر آمد و اگرچه جایش را در بین آثار نوشتاری موسیقی ایران خالی می‌دیدم عجله‌ای در انتشار آن نداشتم. می‌خواستم طرح و ساختار کتاب به انسجام لازمی که در نظر داشتم برسد تا نگارش آن را آغاز کنم.

اکنون که کتاب سه‌تار نوشته شده و به چاپ هم رسیده است قضاوت را به خوانندگان می‌سپارم و فقط چند نکته را یادآور می‌شوم.

- مطالبی که در این کتاب نوشته شده‌اند حاصل مطالعات، دیده‌ها و شنیده‌هایم در سالیان سه‌تارنوازی‌ام هستند.

- فقط رمز و رازهایی از سه‌تار را عیان کرده‌ام که سال‌هاست آشکارند.

- مطالب به صورت چکیده، کاربردی، ساده و همراه با حدود هفتاد تصویر ارائه شده‌اند.

- کتاب سه‌تار کتابی است راهنما برای آشنایی هنرجویان با سه‌تار.

- این کتاب می‌تواند برای هنرآموزی مفید باشد که فرصت انتقال مطالب آن را به هنرجویانش ندارد.

- نشانه‌های اختصاری به کار رفته در کتاب عبارت‌اند از: ش (شمسی)، ق (قمری)، م (میلادی) و ؟ (حدود).

- در مقابل نام اشخاص از آوردنِ عناوینی مانند استاد، دکتر، آقا، خانم، کلنل، مرحوم و... اجتناب کرده‌ام.

- عددهایی که در نمایه با حروف سیاه مشخص شده‌اند به صفحاتی ارجاع می‌دهند که مطلب اصلی درباره‌ی آن موضوع در آن‌ها آمده است.

متن ویراسته‌ی کتاب و چاپ پاکیزه‌ی آن را مدیون دقت نظر دوست و برادر بزرگوaram آقای محمد افتخاری و مساعدت و پشتکار مدیر محترم موسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور آقای محمد موسوی و دیگر همکارانشان هستم. صمیمانه از ایشان سپاسگزارم.

فرهود صفرزاده

www.ketab.ir